
Nabosprogsdidaktikkens
hvad og hvordan.

Hanaholmen d. 11.3. 2011

Stofvalg:

- Materialet (tekster, film mv.) må ikke være for vanskelige hverken sprogligt eller indholdsmæssigt
 - Materialet må appellere til målgruppen
 - Materialet kan være meget andet end finlitteratur
-

Undervisningen må fokusere på:

- Lytteforståelse – lytteforståelsen må have særlig opmærksomhed, da det er her, den største udfordring ligger
 - Læseforståelse
 - Kulturforståelse
-

Metoder – hvordan?

- Undervisningen må tilrettelægges, så eleverne opdager, at de har nabosprogskompetence
 - Lytte- og læseaktiviteter må understøtte hinanden
 - Undervisningen må have et sprogligt fokus
 - Undervisningen må invitere til sproglig opmærksomhed – det komparative er vigtigt ligheder mellem sprogene som afsæt for at blive bevidst om forskelle - der er en del genkendeligt både i skriftsproget og i talesproget
-

Fokus: Udvikling af receptive kompetencer

- Nabosprog er transparante – en didaktisk genvej til metasproglig bevidsthed og fremmedsprog
 - Nabosprog giver nye muligheder for at arbejde med sproglig opmærksomhed i forbindelse med læseindlæring
 - Udvikling af lytteforståelsesdidaktik
 - Nabosprog og nabokultur giver mulighed for gennem ”det fremmede” at blive mere bevidst om eget sprog og egen kultur
-

Undervisning med fokus på lytteforståelse: Udfordringen er at knække lydkoden

Forståelse kræver en aktiv konstruktionsproces, hvor der fokuseres på såvel helhed som del, og hvor der trækkes på mange forskellige kompetencer:

- Strategisk kompetence – kunne hæve sig over enkeltdele og lytte efter genkendelige elementer
 - Fokus på sproglig kontekst og skabe mening igennem det, man allerede kan afkode/forstå
 - Arbejde med transfer – fx opmærksomhed på fælles gloser
-

At knække lyttekoden - fortsat

- Trække på allerede eksisterende sproglig kompetence og læseforståelseskompetence
 - En sproglig bearbejdning med afsæt i ”ordafkodning” og med anvendelse af strategier fra den tidlige læseindlæring:
 - Manipulere med lydene, så de kobles i en meningsskabende proces: aktivere den fonologiske bevidsthed og rette fokus mod lydene i nabosprogene
 - Udnytte gættestrategier
 - Udnytte kommunikative strategier
-

Læseforståelseskompetence

”Leseforståelse innebærer å utvinne og skape mening ved å gjennomføre og samhandle med skrevet tekst”

Ivar Bråten: Læseforståelse, Oslo 2007

Fonologisk kompetence – lydanalysestrategier

Ved lydanalyse-lydsynteseprocesser analyseres lyde og kombineres til lydpakker, der så ”oversættes” til ord, i læserens leksikon. Ved oversættelsen må læseren manipulere med lydene.

Kompetencen til at manipulere, må kunne udnyttes i nabosprogsforståelsesøjemed, hvordan bliver ”gata” til ”gade”?

Konkrete eksempler på nabosprogsundervisning

- Litterære tekster i et nabosprogsdidaktisk perspektiv
 - Komparativ sprogiagttagelse
 - Brevveksling i indskolingen som udgangspunkt for komparative sprogiagttagelser og sproglig udvikling, eksempel fra skolestartsprojekt i 90'erne
 - Andre tekster i et nabosprogsdidaktisk perspektiv, diskussion
-

Nabosprogsdidaktisk arbejde med litterær tekst

1. Tekst på et nabosprog læses af en nabosprogstalende person, mens eleverne følger med i teksten (evt. båndet oplæsning)
 2. Eleverne udpeger steder i teksten, de ikke umiddelbart forstår. Forståelsesproblemer løses i fællesskab
 3. Eleverne vælger og understreger en passage/sætning i teksten, som de er særligt optaget af
 4. De udvalgte steder læses op i en læsestafet uden pause
 5. Samtale om de oplæste passager – hvorfor har man valgt netop dette sted – samtalen indleder det litterære arbejde med teksten
-

Konkrete eksempler på nabosprogsdidaktik

- Komparativ sprogiagttagelse (oversættelser og original)
 - Eleverne må smage på nabosprogets lyde, så de selv erfarer udtaleforskellene/lydene på nabosproget
 - Selvstændigt udarbejde oversigt og ligheder og forskelle i skrift: grammatiske, morforlogiske, leksikalske
 - Selvstændigt udarbejde oversigt over forskelle på udtale
 - Brevveksling i indskolingen som udgangspunkt for komparative sprogiagttagelser og sproglig udvikling, eksempel fra skolestartsprojekt i 90'erne
-

Komparativ sprogundervisning – og sproglig opmærksomhed i indskolingen

Våren

Om våren er det masse sol
snøen smelter
snømannen dør
ute er det mye vind
bjørnen våkner
det gjør også frosk, grevling og
pinnsvin
om våren bliver det varmt
insektene våkner
fuglene synger og bygger reir

Foråret

Om foråret er der en masse sol
sneen smelter
snemanden dør
ude er der meget vind
bjørnen vågner
det gør frøen, grævlingen og
pindsvinet også
om foråret bliver det varmt
insekterne vågner
fuglede synger og bygger rede

Stof i nabosprogsundervisningen - andre tekster end finkulturen

- Nyhedsstof (avis, radio, tv, internet)
 - Fagtidsskrifter
 - Tegneserier (Anders And fra hele Norden)
 - Hjemmesider med aktuelle temaer (Bjarne Øygardens artikel)
 - Reklamemateriale (brochurer fra fx turistforeninger)
 - Ect.
-

Andre metoder/arbejdsformer

- Metoder til at skabe forforståelse, fx forskellige måder at spørge til teksten på
 - Fokuseret læsning
 - Den varme stol, meddigtning og andre receptionsæstetiske metoder til dialog med og om teksten
 - Dramapædagogiske metoder
 - Lynskrivning, mindmap
 - Skrivning ud fra ramme
 - Storyline
 - Komparative sprogiagttagelser, fx ud fra egne tekster eller forskellige oversættelser af samme tekst
 - Læse- og lytteforståelsesøvelser
-